

ENTREVISTA

Foto Paco Dalmau

Enric Frigola, president de la Fundació Ernest Morató

Enric Niell
RdP

L'Enric Frigola i Viñas (Peratallada, 1946) és un dels periodistes amb més recorregut de casa nostra. Ha treballat a diversos mitjans, entre ells, Ràdio 4, Televisió Espanyola o Catalunya Ràdio i ha rebut prestigiosos premis i distincions, com la Creu de Sant Jordi (2009). Actualment, jubilat, coordina la programació de Ràdio Estel i fa cosa d'un any i mig que presideix la Fundació Ernest Morató, encarregada d'impulsar la investigació en el món de l'havanera. El passat 14 de febrer va tenir lloc l'acte de celebració dels 25 anys de l'entitat.

Com arriba la Fundació Ernest Morató a aquest 25è aniversari?

Amb la satisfacció d'haver fet allò que es van proposar els fundadors, excepte una cosa que és la creació d'un museu de l'havanera a Palafrugell. En aquell moment es preveia la creació d'un arxiu, que ja existeix. Ens hem convertit en l'entitat que posseeix més partitures, originals i duplicades. N'hi ha prop de 4.000. Hi ha molt material au-

diovisual, llibres, discos, reportatges televisius... Tot això s'ha tirat endavant. Un altre objectiu era divulgar les havaneres, amb els grups i cantades que hi ha, i això es fa. També hi ha la investigació: durant aquests anys s'han publicat diversos treballs. Hem ajudat econòmicament a la realització d'estudis. Ara, amb motiu dels 25 anys, ajudem a investigar com va arribar realment l'havanera a Catalunya. Ens ho dirà un estudi del qual en sortiran un llibre i un disc. També hem organitzat moltes conferències, aquest any ja en tenim cinc de previstes, i hem participat a actes fora de Catalunya, sobretot a llocs on també es canten havaneres. Destaca el viatge que vam fer el novembre passat a Cuba en el marc del 500 aniversari de la ciutat de L'Havana. Hi vam presentar la Fundació, encara que allà se n'hi canten poques, d'havaneres. El que no hem aconseguit cap dels presidents és el museu. No pararem de reivindicar-lo perquè l'havanera és un dels quatre o cinc ADN de Palafrugell.

En qualsevol cas, hi ha alguna concreció al voltant d'aquest projecte?

No, evidentment un museu és car. Entenem que l'Ajuntament de Palafrugell té un museu important, que és el del Suro, i el volen ampliar. Ens han dit que esperem a aquesta ampliació per parlar-ne. A nosaltres ens agradaria que fos un museu molt actual, molt interactiu, que no fossin quatre quadres, partitures o fotografies penjades, sinó bastant més. I això no és barat. Si no es pot fer bé, val la pena esperar. Renunciar, mai. Però sí esperar a es que pugui fer en condicions.

«El que no hem aconseguit cap dels presidents és un museu de l'havanera a Palafrugell. No pararem de reivindicar-lo»

Creieu que pot arrencar durant aquesta legislatura?

No ho sabem. El projecte és complex. No és com celebrar una conferència o l'acte del 25è aniversari. Si nosaltres no ens en sortim, vindrà més gent que el reivindiqui. És un projecte interessant per Palafrugell, no hi ha cap museu dedicat a la interpretació de l'havanera, i com més equipaments culturals tingui una vila millor. La cultura és el que ens fa més responsables i lliures. Tant de bo el puguem engegar en aquesta legislatura.

Com hi vas arribar a la presidència de la Fundació?

Per casualitat. Jo tinc un passat professional lligat al món de la música i de l'havanera. Ja fa anys vaig passar a ser patró quan vaig fer un donatiu a la fonoteca de l'entitat d'una sèrie de programes que havia fet a Ràdio 4 amb el periodista palafrugellenc Jaume Pol Girbal. El programa es deia 'De Cala Estreta a L'Havana, havanera i tramuntana'. En Jaume Pol Girbal tenia enregistraments de vells pescadors de Calella que li havien cantat de manera molt rudimentària. En el seu moment, fa anys, vaig pensar que això havia d'estar a la Fundació, sobretot per la veu d'aquests testimonis. Llavors ens vam conèixer i l'any passat vaig arribar a president perquè l'Antoni Mas ho va haver de deixar per qüestions personals. Ell em va proposar a mi i els patrons em van acceptar.

En què consisteix ser patró de la vostra entitat?

Totes les fundacions tenen patrons. Els patrons actuals som persones tant de Palafrugell com de fora, lligades d'alguna manera al món de l'havanera que ens trobem diverses vegades a l'any per analitzar el que ja hem fet i decidir les accions que farem. El patró és l'òrgan sobirà de la Fundació Ernest Morató.

I d'on traiu els diners?

Bàsicament de tres maneres. Amb socis que col·laboren, aquesta és una part petita del pressupost. L'Ajuntament ens dona una subvenció anual per poder funcionar, com a la majoria d'associacions culturals de Palafrugell, i ens cedeix el local que tenim al costat de l'Església. I després ens acollim a totes les subvencions a nivell de Generalitat i Diputació que podem. La Fundació compta amb un gerent molt eficaç, que és en Jordi Turró, i tota la resta treballem d'una forma desinteressada i gratuïta.

Abans comentaves que esteu finançant un estudi sobre l'arribada de les havaneres a casa nostra. Quins detalls ens en pots avançar?

La investigació la dirigeix una musicòloga de molt prestigi, l'Anna Costal. Durarà

un any i mig o dos perquè s'ha de gratar a molts arxius musicals i municipals de Catalunya. Hi haurà un llibre i també un disc amb aquelles partitures que es trobin i jo crec que s'aportaran dades inèdites i impensables fins ara sobre com ens arriba l'havanera, a part d'a través de pescadors. A meitat del segle XIX ja s'interpretaven havaneres a Catalunya. Això és desconegut i sorprenent. L'estudi aportarà molta llum.

I en tot això quin paper hi jugaran Calella i Palafrugell?

Bé, es veurà, l'estudi s'ha començat a fer. Calella té un paper molt important, però hi ha altres camins. També destaquen altres punts de l'Estat. A Torrevella, Alacant, tenen una situació molt semblant a la nostra. A Andalusia també, a la zona de Cadis. A Canàries es canten havaneres i arribaven d'Amèrica directament. És curiós que se'n cantin a zones de Castella, això em costa més d'entendre. També a Galícia, Astúries i molt al País Basc. A cada lloc hi arriben de maneres diferents però sempre lligades a l'illa de Cuba. Per això diuen que l'havanera és un cant d'anada i tornada.

«A meitat del segle XIX ja s'interpretaven havaneres a Catalunya. Això és desconegut i sorprenent. L'estudi aportarà molta llum»

Dius, però, que a Cuba se n'hi senten poques d'havaneres ara mateix?

Efectivament. Passeges per L'Havana i la música que sents al carrer no és l'havanera. Sents boleros, sents ritmes moderns. Tots els que vulguis. De reggaeton n'hi ha molt! Les havaneres formen part d'un cercle petit de gent que malda per tenir-la viva i recuperar-la, cosa que és bastant surrealista. No acaben d'entendre com ha esdevingut un fenomen aquí, a Catalunya. Aquí cantem havaneres d'autor cubans que allà són considerats importants com Maria Teresa Vera, compositora de 'Veinte años', però que ells canten molt poc. Tota aquesta gent ens van invitar al festival que organitzen i hi va cantar la soprano palafrugellenca Indira Ferrer, que fa anys que hi va, també els Mariners de Riera, el Port Bo hi ha anat diverses vegades... Els organitzadors són gent que investiga i que agraeix l'existència de la Fundació, perquè allà l'havanera és una relíquia històrica. A poc a poc, crec que aconseguiran recuperar-la.

Hi ha algun altre projecte en marxa a la Fundació que ressalti especialment?

Institucionalitzarem un acte cada 1 de novembre, a partir d'aquest any. L'any abans

«Passeges per l'Havana i la música que sents al carrer no és l'havanera. Sents boleros, sents ritmes moderns. Tots els que vulguis. De reggaeton n'hi ha molt!»

de la primera Cantada de Calella, l'1 de novembre va tenir lloc a Can Batlle la presentació del llibre 'Calella de Palafrugell i les havaneres'. A la Fundació creiem que aquell dia va ser l'origen de tot: del fenomen de les havaneres, de la cantada de Calella... Cada any farem un acte amb una temàtica concreta. El primer el dedicarem a la figura d'en Càstor Pérez.

A més, les conferències que fem al voltant del cap de setmana de la Cantada de Calella les volem exportar a municipis veïns. Repetir-les amb els seus autors a Begur, Palamós, Sant Feliu...

La nostra il·lusió seria també crear un canal digital de música de taverna, havaneres i cançó marinera. No n'hi ha cap que la difongui. Ja hem fet les primeres passes. És un dels nostres objectius seriosos, hi treballem de valent.

Ara ja a nivell personal, tu estàs jubilat però vas cada dia a treballar a Ràdio Estel, no?

Soc el gerent i responsable de la programació, tenint en compte que ve marcada per una sèrie d'actuacions religioses, ja que l'emissora depèn del Bisbat de Barcelona. A partir d'aquí jo hi faig feina del dia a dia, de voluntari. Jo em vaig jubilar fa deu anys, estàs parlant amb un ancià. Vaig començar a treballar als quinze anys a Ràdio Girona i no he parat.

I amb el Baix Empordà quina relació hi mantens?

Jo soc fill de Peratallada, soc empordanès i vinc tot sovint a l'Empordà. Tinc una casa a Corçà i hi vinc els estius, els caps de setmana, els festius... Quan tinc feina de la Fundació m'és molt més fàcil, així. No sé si seria possible anar i venir constantment de Barcelona, que és on hi tinc la meua residència habitual. A poc a poc m'agradaria anar deixant Barcelona i tornar a l'Empordà a viure-hi sempre.

«Cada 1 de novembre farem un acte amb una temàtica concreta. El primer el dedicarem a la figura d'en Càstor Pérez»